

تاثیر تاریخ های کشت بر رشد، گلدهی و خصوصیات پیازچه گل مریم رقم دابل

صالحی ساردویی علی (۱)، قاسمی هادی (۱)، عسکری رابری ناصر (۲)

۱- بخش باغبانی دانشکده کشاورزی جیرفت-۲ عضو هیئت علمی دانشکده جیرفت و دانشجوی دکتری دانشگاه واگنینگ هلند

گل مریم *Polianthus tuberosa* مهمترین گل شاخه بریده مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری می باشد و از پر عطر ترین گل‌های پیازی محسوب می شود. گل مریم علاوه بر ایران که بسیار مورد توجه بوده (جز اصلی ترین اقلام صادرات گل ایران است و کشور ما از اولین کشورهای دنیا بوده که این گل را صادر نموده است) در هند، فرانسه، ترکیه و پاکستان به عنوان منبع اسانس برای صنایع عطرسازی کشت می شود. آزمایش به صورت طرح کاملا تصادفی با ۵ تیمار و ۳ تکرار انجام شد. تیمارها شامل پنج تاریخ کاشت که کشت اول در ۱۳ مهر سال ۱۳۸۸ انجام گرفت و چهار کشت بعدی با فواصل ۱۰ روزه صورت گرفت. نتایج نشان داد تاریخ کاشت آخر (کشت ۲۳ آبان) بهترین نتایج را با تعداد روز تا غنچه دهی، تعداد روز تا گلدهی، طول سنبله، تعداد گلچه و تعداد برگ در هر بوته به دست بیاید. بنابراین کشت ۲۳ آبان برای رشد بهتر و نیز گل بریدنی برای جیرفت توصیه می گردد.

کلمات کلیدی: گل مریم، تاریخ های کاشت، رشد، گلچه، پیازچه

مقدمه

تاریخ کشت یک نقش مهم در تنظیم رشد و کیفیت گل مریم ایفا مینماید، رشد نباتی و کیفیت گل مریم در کشتهای پیش (زود به بهود می یابد) (خوبراگاد و همکاران، ۱۹۹۷) بیشترین تعداد سنبله ها در هر بوته از آوریل تا ماه می بدست آمد در حالی که بیشترین تعداد ساقه پیازی در هر بوته از کشتهای مارس و آوریل بدست آمد (موخودهیای و بانکر، ۱۸۸۱). طولانی ترین و بیشترین تعداد سنبله گل رادر هر خوشه از کشت ژوئن همراه با بیشترین تعداد و اندازه پیازچه ها در هر گیاه مشاهده کردند (سینگ و همکاران، ۱۹۹۹). بیشترین بازده گل از نیمه اگوست تا کشتهای نیمه نوامبر بدست آمد (زیزو و همکاران، ۱۹۹۸). کشت سی یکم مارس بهترین نتایج را با ۱۰ درصد میزان بیشتر در سبز شدن پیازچه ها، تعداد برگها، ارتفاع گیاه، تعداد و طول سنبله، تعداد گلها در هر بوته بدست آمد (اصف و همکاران، ۲۰۰۱). بهترین تاریخ کاشت در سال اول نشان داد که پنجم آبان و بهترین ارقام نیز سفید و صورتی می باشند و در سال دوم نیز ارقام اسکار، سفید و صورتی ارقام برتر بود و تاریخ کاشت اختلاف معنی داری نداشته است و در نهایت تجزیه واریانس مرکب دو ساله نشان می دهد که در مجموع تاریخ کاشت دوم مناسبترین تاریخ کاشت و ارقام صورتی، اسکار و سفید نیز برتر و سازگار می باشند (احمدپور و نیک نفس، ۱۳۷۸). بیشترین تولید پیاز و ساقه گل در ۱۹ مارس (۱/۸۶-۱/۹۵) پیاز در هر گیاه و ۱/۶۳-۱/۵۸ ساقه گل در هر گیاه) و با استفاده از بزرگترین پیازها (۱/۷۲-۱/۷۸) پیاز در هر گیاه و ۱/۶۲-۱/۵۷ ساقه گل در هر گیاه) بدست آمد (لاسکروجانا، ۱۹۹۴). کار تحقیقاتی اخیر برای بررسی بهترین زمان کشت گل مریم برای رشد خوب، بهترین کیفیت گل و بیشترین تولید پیازچه تحت شرایط کشاورزی خاص اکولوژی منطقه جیرفت طراحی شده است.

مواد و روشها

این آزمایش در گلخانه تحقیقاتی بخش باغبانی دانشکده کشاورزی جیرفت و با استفاده از طرح کاملا تصادفی در ۵ تیمار و ۳ تکرار اجرا شد. کشت اول در ۱۳ مهر سال ۱۳۸۸ انجام گرفت و چهار کشت بعدی با فواصل ۱۰ روزه صورت گرفت، قبل از اجرا آزمایش از خاک محل آزمایش نمونه گیری به عمل آمد و کلیه کودهای ازت، فسفر و پتاس از منابع سولفات آمونیوم، سوپر فسفات تریپل و سولفات پتاس بر مبنای ازمون خاک صرف شد. ۴۰ پیازچه در هر تکرار کشت گردید فاصله گیاهان و ردیفها به ترتیب با ۱۵ و ۴۵ سانتی متر بود، عمق کشت در همه تیمارها ۵ سانتی متر بود. پیازهای انتخاب شده برای کشت قطر یکسانی

بین ۲.۵-۳.۵ سانتی متر داشتند. ایبیری اول درست بعد از کشت انجام شد در حالی که ایبیری بعدی در فواصل ۷ روز یکبار انجام شد که به تدریج با گرم شدن هوا دور ایبیری کاهش یافت. دماهای متوسط ماهانه در طول تحقیق در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. میانگین دمای هوا در مدت آزمایش

ماه	میانگین مینیمم	میانگین اپتیمم	میانگین ماکزیمم
مهر	۱۹	۲۹.۶	۴۲
ابان	۱۲.۸	۲۰.۸	۲۶.۹
اذر	۸.۴	۱۶.۳	۲۵.۶
دی	۶.۴	۱۵.۹	۲۵.۲
بهمن	۵.۲	۱۶.۴	۲۶.۲
اسفند	۱۰.۸	۲۱.۷	۳۷
فروردین	۱۷.۴	۲۷	۳۶.۸

صفات مورد ارزیابی ارتفاع بوته وقتی اندازه گیری شد که گیاه در مرحله کامل شکوفه دهی بود، روزهای مورد نیاز برای گلدهی از تاریخ کشت تا تاریخ گلدهی ۱۰ درصد بوته ها مشاهده شد تعداد و طول سنبله هر گیاه در مرحله کامل باز شدن محاسبه گردید، قطر گل و غنچه بوسیله کولیس ورنیه ثبت گردید. اطلاعات جمع اوری شده توسط نرم افزار SAS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و کلیه مقایسه میانگین ها با استفاده از آزمون LSD در سطح ۵ درصد انجام شد.

نتایج و بحث

نتایج نشان می دهد تعداد برگ ها در هر بوته بین ۱۶ تا ۱۹ در هر تیمارها وجود داشت. بیشترین شمار برگها در تاریخ کاشت ۲۳ ابان مشاهده شد که با نتایج یافته های آقای اصف (۲۰۰۱) مطابقت دارد. ارتفاع گیاه از لحاظ اماری در بوته هایی که در ۲۳ مهر کشت شده بودند بیشتر بود. در کشتهای اولیه ارتفاع گیاه افزایش داشته است. همچنین در مورد صفت طول سنبله در بوته هایی مشاهده شد که در ۲۳ ابان کشت شده بودند نیز چنین مشاهده گردید که طول سنبله به ترتیب در کشت های ۲۳ ابان و ۲۳ مهر افزایش داشته است. از جدول معلوم می شود که بیشترین تعداد پیازچه در هر گیاه در تاریخ های شروع کاشت از ۱۳ تا ۲۳ مهر تولید شد. به علاوه اینکه، تعداد پیازچه در تاریخ کشت اخر کاهش داشت. اندازه قطر پیازچه در تاریخ های کشت اولیه مشاهده شد که به تدریج با تاخیر در کشت ها کاهش داشت (جدول ۲). بیشترین اندازه ۴۲.۴۵ میلی متر در کشت ذکر شد، در حالی که کمترین اندازه ۳۳.۹۲ میلی متر در تاریخ کشت ۳ ابان مشاهده شد که این احتمالاً به دلیل وقت بیشتر موجود برای ذخیره مواد در کشت های اولیه است که اندازه پیازچه ها را بزرگتر می کند که نتایج با یافته های آقای اصف (۲۰۰۱) مطابقت دارد.

جدول ۲-مقایسه میانگین صفات اندازه گیری شده در تاریخ کاشت گل مریم با استفاده از آزمون LSD در سطح ۰.۵٪

تعداد برگ	ارتفاع گیاه	قطر پیاز اصلی	تعداد پیازچه	قطر غنچه	قطر گل	تعداد گلچه در هر بوته	طول سنبله	تعداد روز تا گلدهی	تعداد روز تا غنچه دهی	صفات
										ماه
17.66 bc	41.87 a	40.77 ab	19.58 a	0.77 a	0.86 a	15.08 a	10.5 a	148.93 a	145.77 a	مهر ۸۸/۱۳
18.91 ab	42 a	42.45 a	19.75 a	0.79 a	0.86 a	15 a	13.42 ab	139.37 a	142.13 a	مهر ۸۸/۲۳
16.51 c	25.72 b	33.92 c	16.17 b	0.82 a	0.86 a	15 a	10.93 cb	127.53 a	172.10 a	ابان ۸۸/۸۳
16.93 c	15.92 b	34.17 c	15.25 b	0.75 a	0.66 a	14.43 a	11.27 abc	138.53 a	138.50 a	ابان ۸۸/۱۳
19.70 a	17.53 b	35.54 cb	15.08 b	0.73 a	0.66 a	18.5 a	13.6 a	121.27 a	123.97 a	ابان ۸۸/۲۳

میانگین هایی که در هر ستون دارای حروف مشترک می باشند اختلاف معنی داری با آزمون LSD در سطح ۰.۵٪ ندارند

منابع

احمد پور، آر، نیک نفس، ۱۳۷۸. بررسی و مقایسه ارقام گلابول توام با تعیین مناسبترین تاریخ کاشت. مرکز تحقیقات کشاورزی

جیرفت و کهنوج. ص ۰.۲

tuberosa(Polianthestuberosa L.) cv. Single Asif,M,Qasim,M AND Mustafa,G.2001. Effect of Planting Dates on Growth,Flowering and Corm Characteristics of

Khobragade,R.I.,M.M.Damke,B.J.Jadhao and C.V.Heddau,1997.Effect of planting time and Spacing on growth, flowering and blub productionoftuberoscv.Single.Dept.of Hort.Dr.ADKV,Akola,India(CAB Abst.,1996-98/07).

Laskar,MA,and Jana,BK:1994.Effect of planting time and size of corms on plant growth , flowering and corm production of gladiolus Indian .Agriculturist.1994.38:2,89-97.

Mishra, H.P.,1999.Effect of planting time on plant growth, flower and spike production of tuberosa(Polianthestuberosa L.).Dept.ofFloricultureandLandscaping,RagindraAgri.Univ .Pusa, Samastipur , Bihar,India (CAB Abst.,1998/08-2008/04).

Mubhopadhayay,A.and G.J.Banker,1981.Effect of planting on growth, flowering and blub production in tuberosa cv. "single". Indian Institute of Horticultural Research,Banglore(Hort.Absts.,52(8):5592,1982).

Singh.P.V.,M.Kumar and M.Kumar,1999 Effect of spacing, depth and time of planting on growth , flowering and blub production of tuberosa cv."Double".Dept. of Hrot.C.C.S.Univ.Meerut.India(CAB Abst.,1998/08-200/04).

Zizzo,G.V.,G.Fascella and S.Angello,1998 The effect of planting time on the flowering of tuberosa(Polianthestuberosa). Institute to perimentate per la floricultura.Sezione operative Periferica di Palermo, Italy(CAB Abst.,1998/08-2008/04).

**Effect of Planting Dates on Growth, Flowering and Corm Characteristics of Tuberose
(Polianthes tuberosa) cv Double**

Salehi sardoe Ali, ghasemi Hadi and Askari rabori Naser

Abstract

Tuberose (*polyanthus tuberosa*) is the most important cut flower branch in the tropical and subtropical regions and is considered as one of the most perfume bulbous flowers. Tuberose in addition to Iran where it has highly been regarded (It is one of the main exports of Iran's Flowers and our country has been of first countries that has issued this flower) is grown as the oil source For the industries producing perfume in India, France, Turkey and Pakistan. The experiment carried out by Completely randomized plot (design) with 5 Treatments and 3 replications. The treatments included five Planting dates, that the first and the subsequent Four plantings were Performed on Mehr, 1388 and by 10 days intervals, respectively. The results showed that the last planting date (Aban, 23) had the best results with the number of days to organize bud, days to flowering, spike length, number of Florits and number of Leaves per plant. So, Planting of Aban, 23 is recommended For better growth and cut flower under agro-ecological conditions of Jiroft.

Key word: Tuberose; Planting Dates; Growth; Florits